

VASÁRNAPFALU DÉLUTÁNJA.

Lankára ért a napsütés.

*Ökörnyál szálaz szét a réten,
S nehéz, kövér, friss sarjú szaga száll.
Szélringatott égerfák ritka árnya
Kaszál a fülledt, dús lóherésben.*

*Az aljra hűvösödni kezd
Hegyárnya erdős kaptatónak
Violabársony köd ködmönében.
Álmában — csobbanó, botorka érre
Bamba, bús fűzhajtások hajolnak.*

*Seprett előjü udvaron
Nyugvó boronák. Gyolcs ingvallak
Gyülnek ki a kapuk elébe,
S földre és ölbe vissza csukló vággyal
Messzűnven jöni sok semmit várnak.*

*Lélekverő lábasharang
Csendit porrá semmítő vádat.
Elnyílt szekfü hull a cifrakertben.
Zsibbadtan rebben tornác ajtóátal
Avas hűse a tisztaszobának.*

*Teljes kisasszonyviolák
Még mosolyognak, áradoznak.
Teit tőgyü barmok únt jászolóhoz
Fiókéhek vacsora-bogarával
Már esteli fecskék járadoznak.*

*Álomnyügös házak között
Távol-város porától lepve
Hozván a hétfők új menetjét:
Durva-új diófakoporsót ingat
Döcögve a menyezetes este.*

CSANÁDY GYÖRGY.

Régi székely deákok.

— Visszaemlékezés a mult század 80-as éveire, —

Az erdővidéki híres szekeresek bejártak Bukarestbe, eljártak Nagyváradra, Debrecenbe, mert akkor még az „*angliusz világ*” előtt vala a székelyek élete. Angliusz világnak nevezték a vasutépítést, mely Brassó felé 1876-tól épült, Szakács Están, a nagyajtai szekeres, utra készült, Indult június vége felé a deákok után, Darkó Lajos bácsi szintén szorgalmatoskodott a nagy fuvaros szekere körül. A tengelyről lehúzták a kerék agyát s aprólékosan megvizsgálta minden részét a szekérnek.

Nagy dolog az. Három hétig, négy hétig vannak uton. Terüvel mennek, megrakodva jönnek. Fuvar akad, csak a lovak bírják. Micsoda vasalt, hatalmas szekerek voltak azok. Hogy recsegett a vasalt tengelye, Három erős ló húzta. Nagy kóbor borította a szekeret, gyékényből csinálva. Sok minden ráfért, hiszen akkora volt, mint egy kis vasuti kocsi. Hátra a szekér alatt a hűsleges kutya, kötélén.

A székely édes anyák ugyancsak meghagyogatták Szakács Están uramnak, meg Darkó Lajos uramnak, hogy vigyázzon az uton a gyermekeikre. Utravaló is került, Feltarisznyáltak székely házi pogácsát, sonkát, szalonnát s más minden jókat a deákgyermekek részére.

A fuvarosok még a bölöni Bogdán boltosnál, a baróti másik örménynél vettek fel fuvarra valót. A bíró uram a fiátfalvi mesternének üzent és pakkot küldött a leányának. Mire a két szekeres felkészült, félországgra szóló megbízás került össze. Hiszen pontosan föl is jegyezték, el nem felejtették azt a rengeteg megbízást.

Kinyitották a nagy kaput. A három ló elindult, a nyakukon a három csengő, három hangon csilingelt. Darkó uram szekéréhez csatlakozott Szakács Están, Benedek Samu s még egynéhány. A szekeresek elindultak a deákok után. Az első utirány a híres Rika erdején vezetett keresztül. Tele volt zsvánnyal, tolvajokkal, rablókkal, de a 20—30 erdővidéki szekeres egy

tömegben nem félt Veress Nyikától, sem a többi hírhedt betyártól, hiszen erős emberek valának. Gyöngye ember nem lehet fuvaros-szekeres.

Nagyajta, Miklósvár, Köpec, aztán Felsőrákoson túl neki a Rikának, Mentek Kereszturra az unitárius gimnáziumba, Nagyenyedre a Bethlehen kollegiumba, Udvarhelyre, Kolozsvárra, Szedték fel a régi székely deákokat, hozták haza a kis tulipántos ládákat. Mikor beérkeztek otthon a faluba, a szekérkóbor emelkedett a hangjoktól, úgy énekeltek és micsoda régi nótákat: „*Leégett a csiri-biri csárda*”, meg „*Hármat rikkantott már a rigó*”. No, de voltak hamis deák nóták is közébe.

A Darkó Lajos bácsi nagy szekeren tizenkét deák jött haza. Oda állott a csegettyüs, ekhós szekér a kapu elé. A cökmököt, meg a ládikát leadták. Aztán volt öröm. Az édes anyák még a port is lecsókolták a fiukról. De körültapogatták az édest, hogy micsoda valami baja. Hiszen az édes apák is nagy örömmel valának a viszontlátásnak, de már másnap reggel a fia szénacsinálni ment. A székely kaszás korán kezdi a kaszálást, mert csak a harmatos fűben van szaporája a munkának. Hajnalban napkelte előtt egy korty pálinka, egy darabocská kenyér jár a kaszásnak. Hét óra után várja a reggelit. Tejbe kása, vagy tej s purliszka, de valami tejes étel a reggeli. Ezt már a deákfia viszi ki az apjának, aztán ott marad estig a takarásban. Favillával széjjel rázza a lekaszált rendeket. Ha vastag a fűréteg, a villa hegyével megberzengeti. Hadd száradjon, mert *villahegyén készül a jó szén!* Az ebédet az édes anyja hozza ki. Tárkonyos almás leves, füstölt orjával, mert ez a kedvelt étele a fiának. És a székely deák minden nap dolgozik. Szénát csinálnak, rozsot, zabot aratnak, búzát aratnak, de sarlóval és nem kaszával. A székelyföldön az amolyan kaszával összegázolt munkát nézni sem tudják.

Juniustól szeptemberig, a tanulás kezdetéig *nap után a mezőn, az erdőn toglalatoskodnak a székely diákok* és a tenyerükbe kemény bőrréteg képződik, amire az őszi bearatások megkezdődnek. Csépelni is segít az édes apjának, mert még otthon szokta megkóstolni az ujszengét, az ujkenyeret. A mező, az erdő adja